

עזה כמוות: סיפורי אהבה
סטנדאל. תירגמה מצרפתית: אירית
עקרי. הוצאת כרמל, 210 עמודים,
84 שקלים

מאיה גז

חזונו ארוך מדי משפיל את הגבר; לעומת זאת, הוא מעִניק לאשה תהילה. המוטו הזה, אחד מני רבים, יצא מקולמוסו של הסופר הצרפתי מארי־אנרי בל, המוכר יותר בשם העט שלו, סטנ־דאל. מחבר "האדום והשחור" הוא גם מחבר סיפורי האהבה הללו, שאוגדו כאן תחת הכותרת שאינה משתמעת לשתי פנים "עזה כמוות". כן, האהבות שסטנדאל כותב הן רבות עוצמה. הוא מצליח לזקק אותן עד הקצה, עד הרגע שמישהו מוכן לתת את חייו בעבורן, רק לא לחיות בלעדי האהובה.

את ענן הרגשות הקיצוני השאיל סטנדאל לז'וליאן סורל, גיבור רומן המופת שלו "האדום והשחור". אלא שבמקרה של "עזה כמוות" עושה הסופר מהפך. לא עוד גיבור צעיר ושאפתן, איש רוח שמצליח לשבור את מוסכמות התקופה, אלא מקבץ של נשים חזקות, שאינן מצליחות לשלוט בעצמן ומתאהבות בגברים אחרים עד מעל הראש.

איך נראית אשה כזאת במאה ה-18 ועד כמה רחוק הלך סטנדאל בתארו אותה? רחוק מאוד. למעשה, מפתיע שהצליח לחמוק מהסקנדל שאליזו נקלע גוסטב פלובר ברו־מן "מאדאם בובארי", שבו הוא מתאר את תודעת ההתאהבות של אמה בובארי בשני גברים שאינם בעלה. ייתכן שסטנדאל חמק ממשטרת המוסר התקופתית משום שבסיפורי "עזה כמוות" הנשים שמתאהבות בעוצמה אינן נשואות ואינן צרפתיות.

זו נקודה מעניינת. המיתוג של האשה הצרפתית כפתיינית אך חמקמקה – מי שאינה מתמסרת בקלות, וגם כאשר היא מתמסרת קשה לכבוש את לבה – פועם בעוז בקובץ. הוא נוכח דווקא על רקע העדרן מהקובץ של צרפתיות המתאהבות ללא שליטה. סטנדאל מתאר כאן אירוויזיון של נשים, שלקוח ממרכז העניין של חייו: בעיקר איטלקיות שמסתובבות בארצן ובצרפת.

קרוב לוודאי שהסופר מודע לעובדה שאשה צרפתית גאה מדי לא תעז להתנהג כמו הנשים שהוא מתאר. אחרת הוא לא היה שם בפיה של אחת הדמויות משפט כמו: "אתה אוהב אותי כמו בעל;

דנטה גבריאל רוסטי, "ליידי לילית", 1866. האשה כחידה

מאוהבת בגברים משעממים

בסיפורי האהבה של סטנדאל, הנשים הן איטלקיות שמרשות לעצמן מה שאסור לנשים צרפתיות. כל מה שאסור וקשור לאהבה נמצא כאן, ואף על פי כן זה ספר פמיניסטי למהדרין

אשה שתחשוך בו? חלק מהנשים שסטנדאל כותב הן אינטליגנטיות ואינטלקטואליות ומחפשות גבר קורא. אחרות נוהות אחר גבר פראי. הן חושקות בפושע הבורח ולא באציל המשעמם. בסיפור "ואנינה ואניני" מתאהבת הגיבורה באשה פצועה. למען הסדר הטוב והפוליטיקלי־קורקט התקופתי מתברר שזה גבר, פושע שברח. ואף על פי שהם מתאהבים עומדת ביניהם ישות נקבית אחרת – המולדת. כאן עולה קונפליקט גב־רייצרי חדש שהגבר עומד מולו: האם להישאר נאמן לעקרונותיו ולמולדת האהובה במחיר אובדן

הנשים בסיפורים הן נשים נעלות, נשים קוראות, חכמות ובעלות אופק ראייה לחיים. אלה נשים שמחפשות גברים כמותן. האם זו כמיהתו של סטנדאל לאשה אינטלקטואלית? האם ייתכן שזה המרד שלו בתקופה, בשגרה, בתכתיבים החברתיים והפוליטיים?

האשה האהובה? לא אגלה במה חשק הגבר בסיפור הזה.

מבין הסיפורים מבצבצים ניסיונות להומור ולעתים אף לסֶ־רקום ביחס לסיטואציות שעולות מהעלילה. חלק מהנשים מחפשות רק שעשוע קל, אך הן נופלות ומתאהבות בעוצמה בלתי נשלטת גם אם הן דתיות אדוקות וקרובות משפחה של האפיפיור. כל מה שאסור וקשור לאהבה נמצא כאן, והאירוטיקה אינה כתובה אבל היא מחלחלת מבעד למשפטים.

בעוד הזמן מכפיל את עוצמת האהבה בלבה של האיטלקייה האצילה, הוא ממית אותה בלבו של הצרפתי הפשוט. אין ספק שאופי צרפתי נוסך הנאה ואושר בכל מקום שהוא מגיע אליו. גם הצרפתי הזה מצליח להוציא את נשמתה של אחת מאחייניות האפיפיור, שנל־חמת על לבו עם אחיינית אחרת. המאהב הצרפתי, בגדולתו, מוציא משיווי משקל את האיטלקייה האדוקה וגורם לה לסטות מדרך הישר עד הטירוף הבלתי נמנע.

המעמד של הנשים בקובץ הסיפורים הזה הוא לרוב רם ונעלה. הן עשירות ומיוחסות, יורשות

לא לכך פיללתי". מחקרים מראים שהיום, רק 50 אחוז מהנשים הצרפתיות שואפות להתחתן. כל השאר מעדיפות להשאיר את המתח הזה, שמאפשר להן לשחק על מנעד של מחויבות חמקמקה, שהן מחשיבות כנשית. התשוקה העזה שמפגינות הנשים בסיפורים הללו היא תשוקה פראית שמקושרת ליצרים שאינם נראים על פני השטח ברחובות פריז.

מדוע בחר הסופר, שכל ישותו וכתביו זועקים "גבריות", להיכנס לתודעתן ולעורן של נשים? הייתכן שהוא כותב לעצמו דמות